

derne ikke kan løse. Man glæder sig, selv om det er et stykke arbejde, som først og fremmest kræver skoling i historisk metode, til at høre en arkæologs mening om, *hvad* man kan slutte af det arkæologiske materiale og *hvorfor* og måske navnlig *hvad ikke* og *hvorfor ikke*. Det kræver nemlig også et indgående kendskab til det arkæologiske materiale og de betingelser, hvorunder det tilvejebringes. Skuffelsen er derfor stor, når det viser sig, at Klindt-Jensen slet ikke forfølger sin lovende intention og tilmed synes at have haft svært ved at beslutte sig til, hvem bogen egentlig skulle henvende sig til. Den stiller på nogle punkter ikke ringe krav til læseren, der blandt andet formodes at kunne sin vikingetidskeramik på fingrene, på andre er den ganske populær.

Som ramme benyttes en rejse gennem vikingetiden, og deltageren forberedes ved en gennemgang af oldsagsmaterialet, hvor de typisk nordiske træk, de træk, der ude i verden vidner om nordboers tilstedeværelse, udpeges og karakteriseres. Her gøres visse metodiske betragtninger, f. eks. vedrørende arkæologiske dateringer, hvis vide spillerum i øvrigt hyppigt slås fast, og over hvad der må kræves, før man slutter til en nordisk udvandring, men uden konsekvens, og det meste er beskrivelser, hvor den ikke specielt kyndige læser vil savne illustrationer og grundigere forklaringer. Herpå berejses Skandinavien, de enkelte monumenter beses efter tur, og siden følges vikingerne til Øst-europa og sidst vestover. Under denne rejse er der mange muligheder for at bringe de opstillede metodiske principper i konkret forbindelse med materialet, men de forsømmes i en sådan grad, at man kommer i tvivl om, hvor alvorligt Klindt-Jen-

sen har ment det med det metodiske sigte; han forbryder sig tilmed flere gange selv mod dem, desværre altid uden argumentation. Det hele har et præg af tilfældighed.

Dette præg befæstes ved, at bogen rummer et så stort antal fejl af forskellig art, realfejl, forkerte navne, sætninger, der er gået i kludder foruden rene trykfejl, at man får mistanke om, at den er blevet velhastigt til. Lad det være nok at pege på omtalen (s. 55) af det blysignet, som i 1906 fandtes ved Læborg Kirke ved Hærvejen. Den rummer både en afgørende realfejl og en forseelse mod det udmærkede princip, som Klindt-Jensen anbefaler, at man skal være varsom med at sætte arkæologiske fund i forbindelse med kendte personer eller begivenheder. Seglet bærer indskriften BALDVVINVS DVX FLANDRENSIV, og det sættes gerne i forbindelse med Balduin IV den Skæggede (988–1036). Klindt-Jensen skriver: »Hvis det tilhørte Knud den Helliges svigerfader, Balduin IV, giver det endnu en kontakt med en dramatisk tid«. – Man ser næsten for sig Knuds svigerfar, der jo havde andel i hans planer om et angreb på England, støve op ad Hærvejen i egen person og med sin kansler i følget – havde blot ikke Knuds svigerfar heddet Robert I Friseren (1071–93) og været sønnesøn af Balduin IV.

Niels Lund

Medieval Scandinavia. 3. (Odense University Press, 1970). 209 s.

Odense universitets nye publikation er tidligere budt velkommen i nærværende tidsskrift. Man er nu nået til 3. bind, og det fremgår klart, at denne nyskabelse har en funktion som engelsksproget publiceringsforum for

forskere fra den store verden med nordisk middelalder som arbejdsfelt. Nærværende nummer har bidragydere fra både Australien og Amerika. Samtidig er dog også i Skandinavien bosiddende filologer og historikere bidragydere. Historikere vil ikke mindst bemærke Nanna Damsholts afhandling om kongemagten i kongelige danske diplomers arengaer 1140–1223 og Erling Ladewig Pedersens opposition ved dr. Anne Riisings disputats om de middelalderlige danske prædikener.

Forekomsten af just disse to overordentlig læseværdige arbejder bringer dog anmelderen en smule i vildrede med hensyn til tidsskriftets linje. Er det helt hensigtsmæssigt at lade afhandlinger, der dog vel især fungerer som indlæg i den danske videnskabelige diskussion, fremkomme i en engelsksproget publikation, der tilmed er specielt fornemt udstyret i bogform med stift bind, guldtryk etc.? I så fald efter hvilke retningslinjer udvælges da de afhandlinger, der ikke bør udkomme på nationalsproget? Endnu større undren vækker det foreløbigt forholdsvist begrænsede afsnit med anmeldelser, idet ca. halvdelen af de behandlede arbejder ikke synes at have den fjerneste berøring med nordiske forhold.

Helge Paludan

Hans Andersson: Urbanisierte Ortschaften und lateinische Terminologie. Studien zur Geschichte des nordeuropäischen Städtewesens vor 1350. (Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället, Göteborg, 1971). 281 s.

Forfatteren ønsker at yde et bidrag til middelalderens by- og bebyggelsehistorie og undersøger til den ende,

hvorledes den latinske betegnelse i kilderne er for byer og bymæssige bebyggelser i Sverige og Danmark. Til yderligere sammenligning drages også (dog lidt mindre fuldstændigt) Westfalen ind. Der foretages derpå en kvantitativ analyse af forekomsten af forskellige betegnelser for begrebet »by«. Resultatet bliver et af de negative forskningsresultater, der udmærket kan gå hen at få en positiv værdi; det viser sig nemlig, at betegnelserne er overordentlig varierende og ikke mindst retter sig efter lokale sproglige forhold. Forfatteren fortjener tak for at have hindret andre forskere i at drage forhastede slutninger af anvendelsen af bestemte latinske betegnelser for bybegrebet i kilderne.

Helge Paludan

Tue Gad: Helgener. Legender fortalt i Norden. (Rhodos, 1971). 287 s.

Det er sjældent, man kan karakterisere en håndbog som fornøjelig og charmerende, men det er faktisk tilfældet med dr. Tue Gads alfabetisk ordnede redegørelse for de helgener, som blev dyrket i nordisk middelalder. I sin disputats, *Legenden i dansk middelalder*, 1961, betragtede han hovedsagelig legenderne som rent litteraturhistorisk fænomen, men skønt hans nye bog i vid udstrækning behandler det samme stof, sker det ud fra en anden synsvinkel, idet hensigten her er at indføre læseren i en yderst vigtig del af den middelalderlige forestillingsverden. Det er lykkedes i betydeligt omfang. De indledende kapitler om helgendyrkelsens oprindelse, relikvier, helgendage og liturgi, kanonisering, legendens natur og overlevering, mirakler og helgenbilleder danner tilsammen en over-